

«Να' σαι καλά δάσκαλε»

ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ (1927-1985)

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

- Αξία-περιφρόνηση του λαϊκού πολιτισμού
- Αποκοπή-γνωριμία των μαθητών με τον λαϊκό πολιτισμό
- Μαθητική πονηριά

ΥΠΟΘΕΣΗ

Στο διήγημα αυτό ο αφηγητής, με το βλέμμα ενός έφηβου μαθητή, περιγράφει την εμπειρία του από τη διδασκαλία και την παρουσία του φιλολόγου του.

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Το διήγημα περιέχει πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία, αφού ο Ιωάννου θήτευσε στη Μέση Εκπαίδευση και ασχολήθηκε με τη συγκέντρωση και μελέτη των δημοτικών τραγουδιών.

Το έργο του Γιώργου Ιωάννου τοποθετείται στη μεταπολεμική ελληνική λογοτεχνία και πηγάζει από τις προσωπικές εμπειρίες του συγγραφέα από την εποχή της γερμανικής κατοχής, της εθνικής αντίστασης και του εμφυλίου στην Ελλάδα. Γνωρίσματα των έργων του Ιωάννου, κατά τον Λ. Πολίτη, είναι ο «εξομολογητικός» τόνοσ της αφήγησης και παράλληλα η «ταύτιση του αφηγητή με τα βάσανα και τις λαχτάρες μια ολόκληρης ομάδας ανθρώπων»

ΤΑ ΔΥΟ ΜΟΝΤΕΛΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Στο κείμενο παρουσιάζονται δύο μοντέλα διδασκαλίας:

α. «σχολείο εργασίας»,

- δεν είναι απομονωμένο από τη ζωή και την κοινωνία
- δεν περιορίζει την απόκτηση γνώσεων στους τοίχους του σχολικού περιβάλλοντος,
- ενθαρρύνει τους μαθητές σε δραστηριότητες που ξεφεύγουν από τα όρια του τυπικού αναλυτικού προγράμματος
- τους καλλιεργεί δημιουργικά ενδιαφέροντα, ώστε να εφαρμόζουν στην πράξη τη θεωρητική γνώση.
- οι μαθητές δε φοβούνται τον δάσκαλο,
- τον βλέπουν ως συνεργάτη και σύμβουλο και εκδηλώνονται μπροστά του με αυθορμητισμό και ειλικρίνεια,
- ο δάσκαλος συμπεριφέρεται στους μαθητές με οικειότητα και κατανόηση,
- δεν παρουσιάζεται ως αυθεντία,
- σέβεται την προσωπικότητα του μαθητή και παράλληλα δημιουργεί ευχάριστη ατμόσφαιρα, χρησιμοποιώντας τον διάλογο αντί για την αυταρχική επιβολή των απόψεών του.

β. Το δεύτερο μοντέλο δίνεται συνοπτικά με τη φράση: *Αλλά ήξεραν πολύ καλά από κατάλογο, άγριες ή φαρμακερές φωνές και τρεμούλες.*

- έχει δασκάλους με συμπεριφορά αντιπαιδαγωγική
- ο δάσκαλος καταπιέζει τους μαθητές και επιβάλλεται με την απειλή του βαθμού και την άσκηση βίας (ξυλοδαρμός) προβάλλοντας τον εαυτό του ως αυθεντία.
- οι μαθητές από την πλευρά τους τον τρέμουν από τον φόβο τους

- τους επιβάλλεται είναι η στείρα απομνημόνευση ξερών και άψυχων γνώσεων μέσα στο απομονωμένο από τη ζωή και την κοινωνία περιβάλλον του σχολείου.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Ζωντανός και αξιαγάπητος, ενθουσιώδης και υπεύθυνος επιστήμονας, γνώστης και λάτρης της λαϊκής παράδοσης και του πολιτισμού, φυσιολάτρης και ονειροπόλος, ευρηματικός και καινοτόμος, τολμηρός.

ΤΕΧΝΙΚΗ:

- α' πρόσωπη αφήγηση
- Ο αφηγητής συμμετέχει ως ήρωας στην ιστορία. (αφηγητής έφηβος, ώριμος αφηγητής)
- Εστιάζει τα γεγονότα μέσα από την προοπτική του παρελθόντος.
- Απευθύνεται νοερά σε β' πρόσωπο στον παλιό του καθηγητή και μιλάει με την προοπτική του παρόντος.
- Στοχαστική διάθεση, μοιάζει να απευθύνεται σε έναν υποθετικό συνομιλητή.
- Περιγραφή συναισθημάτων.
- Αναδρομική αφήγηση με γραμμική πορεία και αφηγηματικά κενά που επιταχύνουν την αφήγηση.

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ: αφήγηση, περιγραφές, σχόλια του αφηγητή, διάλογοι.

ΓΛΩΣΣΑ: απλή, δημοτική με λέξεις της καθημερινότητας.

ΥΦΟΣ: ζωντανό και παραστατικό στην περιγραφή της σχολικής τάξης μελαγχολικό και στοχαστικό όταν ο αφηγητής εξομολογείται την εμπειρία του.

ΤΟΝΟΣ: ειρωνικός και με δόση μελαγχολίας.

ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: παρομοιώσεις, μεταφορές, επαναλήψεις, ασύνδετα σχήματα εικόνες (λιτότητα γενικά στα εκφραστικά μέσα).

ΙΔΕΕΣ – ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ:

- Προβάλλεται ο σημαντικός ρόλος του εκπαιδευτικού στην ανάδειξη του λαϊκού πολιτισμού και κάθε αξίας που συντελεί στην κοινωνικοποίηση των παιδιών και στην αισθητική τους καλλιέργεια.
- Ο αστικός τρόπος ζωής, η στροφή από τη συλλογική ζωή στην προβολή του ατομικού συμφέροντος και η εισβολή ξένων προτύπων ζωής οδήγησαν στην περιφρόνηση του λαϊκού πολιτισμού και στην ισοπέδωση ιδεών και αξιών.

ΑΦΗΓΗΤΗΣ: ομοδιηγητικός όταν συμμετέχει ο ίδιος στα γεγονότα, ετεροδιηγητικός όταν αφηγείται την πονηριά του συμμαθητή του.